

EDUSKUNNAN VASTAUS 26/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi aluksista aiheutuva vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta ja laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi aluksista aiheutuva vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta ja laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (HE 33/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Ympäristövaliokunta on antanut asiasta mietinnön (YmVM 2/2003 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta kiirehtii alusjätelain kokonaisuudistusta lain saattamiseksi lakiteknisesti asianmukaiseksi ja merensuojelutavoitteiden kannalta tehokkaaksi ja toimivaksi.
2. Eduskunta kiirehtii erityisesti, että hallitus antaa eduskunnalle mahdollisimman pian lakiesityksen Suomen talousvyöhykkeen perustamiseksi ja lainsäädäntöehdotuksen aluksista aiheutuviin laittomiin öljypäästöihin sovellettavasta hallinnollisesta maksujärjestelmästä, jotta tahallista öljypäästöistä mereen voitaisiin rangaista sakoilla tai muilla seuraamuksilla.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 2 §:n 2 momentti,
muutetaan 16 §, 27 a §:n 3 momentti ja 30 §:n 3 momentti,
sellaisena kuin ne ovat 16 § osaksi laissa 489/2000, 27 a §:n 3 momentti laissa 433/2000 ja 30 §:n 3 momentti mainitussa laissa 489/2000, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a §, uusi 26 b § ja sen edelle uusi luvun otsikko, uusi 26 c § ja sen edelle uusi luvun otsikko sekä uusi 26 d ja 30 a § seuraavasti:

2 a §
Tässä laissa tarkoitetaan
1) *aluksella* jokaista vesikulkuneuvoa, mu-

kaan luettuina kantosiipialukset, ilmatyynyalukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset sekä kiinteät ja kelluvat alustat;

2) *öljysäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa öljyn kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina yhdistelmäalukset sekä kemikaalisäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat öljyä irtolastina;

3) *kemikaalisäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa vaarallisen nestemäisen aineen kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina öljysäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat vaarallista nestemäistä ainetta irtolastina;

4) *huvialuksella* urheilukäyttöön tai vapaa-ajkaan tarkoitettua alusta sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta;

5) *kalastusaluksella* kalojen tai muiden meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta;

6) *sisävesialueella* järviä, jokia ja kanavia;

7) *Suomen vesialueella* sisäisiä aluevesiä, aluemerta ja sisävesialuetta;

8) *Itämeren alueella* varsinaista Itämerta, Pohjanlahtea ja Suomenlahtea sekä Itämeren sisäantuväylää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8' P Skagerrakissa, mukaan lukien valtioiden ilmoittamat sisäiset aluevedet;

9) *satamalla* paikkaa tai maantieteellistä aluetta, joka on varustettu niin, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitettut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset;

10) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet mukaan luettuina;

11) *öljypitoisella seoksella* seosta, joka sisältää öljyä;

12) *vaarallisella nestemäisellä aineella* ainetta, joka veteen joutuessaan ravintoketjuun kasautumalla tai myrkyllisyytensä vuoksi aiheuttaa vahinkoa meren elämälle tai ihmisen terveydelle, aiheuttaa sakkua meren pohjalle kuluttaen runsaasti happea tai aiheuttaa makuvirheitä merestä saatavaan ravintoon taikka pysyvyytensä ja häiritsevien ominaisuuksiensa vuoksi oleellisesti vähentää veden tai rantojen virkistyskäytötarvoa;

13) *nestemäisellä aineella* nestettä, jonka höyrypaine 37,8 °C:n lämpötilassa on enintään 2,8 bar (absoluuttinen paine);

14) *käymäläjätevedellä* käymälöistä, pisoareista ja WC-lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä ja muita jätteitä, lääkintätilojen pesualtaista, kylpyammeista ja lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä, tyhjennyksiä tiloista, joissa on eläviä eläimiä, sekä muita jätevesiä, jotka on sekoitettu edellisten kanssa;

15) *käsiteltyllä käymäläjätevedellä* käymäläjätevetä, joka on käsitelty asianmukaisesti hyväksytyssä käsittelylaitteistossa;

16) *kiinteällä jätteellä* sellaista ruoka- ja kotitalousjätettä ja muuta vastaavaa jätettä, tuoreita kaloja ja niiden osia lukuun ottamatta, jota syntyy aluksen tavanomaisen toiminnan aikana ja jota on jatkuvasti tai aika ajoin hävitettävä;

17) *vahingollisella aineella* öljyä, vaarallista nestemäistä ainetta, käymäläjätevetä ja kiinteää jätettä; jos vahingolliseen aineeseen on sekoitettu muuta ainetta, pidetään myös näiden aineiden seosta vahingollisena aineena;

18) *aluksesta peräisin olevalla jätteellä* kaikkea aluksen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa jätettä, mukaan lukien konehuoneesta peräisin olevat öljyiset jätteet, käymäläjätevedet, kiinteät jätteet niin kuin ne on määritelty alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983) V liitteessä ja lastin kuljetuksesta aiheutuvat jätteet, mukaan lukien lastattaessa tai lastia purettaessa alukselle jääneet lastijätteet, säilytyspuut, tukipuut, kuormalavat, sidos- ja pakkausmateriaalit, vaneri, paperi, pahvi, teräslanka ja teräsvanteet;

19) *lastijätteellä* aluksen lastiruumissa olevaa lastijäännettä, joka on tarpeen poistaa alukselta lastin purkamisen päätyttyä.

16 §

Satamassa on oltava laitteet, jotka ovat riittävät vastaanottamaan satamaa käyttäviltä aluksilta tulevat öljypitoiset jätteet ja seokset.

Öljysatamassa ja satamassa, jossa suoritetaan säiliöalusten korjauksia, on oltava laitteet, jotka

lisäksi ovat riittävät vastaanottamaan tällaista satamaa käyttäviltä säiliöaluksilta tulevat painolasti- ja säiliönpesuvedet.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista laitteista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen laitteiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

4 b luku

Aluksista peräisin olevasta jätteestä perittävät maksut

26 b §

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksut voivat sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvien aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamisesta perittävien maksujen osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa. Maksut voidaan porrastaa esimerkiksi alustyyppin, alusluokan tai aluksen kokoluokan mukaan, mutta maksujen suuruus ei saa riippua siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksuista voidaan myöntää alennusta, jos aluksella käytetään laitteita, menetelmiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, joiden ansiosta aluksen maihin jättämän jätteen määrä on tavallista vähäisempi.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta ei kuitenkaan peritä 1 momentissa tarkoitettua maksua kalastusaluksilta eikä huvialuksilta, jotka voivat ottaa enintään 12 matkustajaa. Maksua ei myöskään peritä niiltä aluksilta, jotka merenkulkulaitos on 27 a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteiden jättöpakosta.

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, koskee myös aluksista peräisin olevaa käymäläjätettä.

4 c luku

Sataman jätehuoltosuunnitelma

26 c §

Sataman pitäjän on laadittava jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Satamassa on noudatettava jätehuoltosuunnitelmaa sen jälkeen kun jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty osana lainvoimaista ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaista ympäristölupaa tai satama ja sitä koskevan jätehuoltosuunnitelman tiedot on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän lain, jätelain (1072/1993) sekä ympäristönsuojelulain vaatimukset. Jätehuoltosuunnitelmassa esitettyjen toimien, kuten jätteiden vastaanoton, keräyksen, varastoinnin, käsittelyn ja hyödyntämisen, suunnittelussa on otettava ottaen huomioon sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyyppit. Suunnitelmassa on otettava lisäksi huomioon, että jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia on seurattava, havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä ja jätehuollon toimia on kehitettävä jatkuvasti. Jätehuoltosuunnitelman sisällöstä ja siinä esitettävistä seikoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 d §

Jätehuoltosuunnitelma esitetään osana ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupahakemusta siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulaissa. Jos sataman toimintaan ei tarvitse hakea ympäristölupaa, satamasta on tehtävä ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulain 65 §:ssä. Ilmoitukseen on liitettävä jätehuoltosuunnitelma.

Ympäristöluvanvaraisesta satamasta ja muusta kuin luvanvaraisesta satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos jätehuoltosuunnitelmaa tarkistetaan. Ilmoitus on tehtävä kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimintaan on myönnetty ympäristölupa tai toiminta on ilmoitettu tietojärjes-

telmään. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, miten jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettu.

Sataman pitäjän on ennen jätehuoltosuunnitelman esittämistä varattava tilaisuus sataman käyttäjille ja muille tahoille lausua mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Nähtävillä pitämisestä on ilmoitettava sataman käyttäjille ja muille tahoille kirjeitse tai muulla tiedon antamiseen sopivalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän tulee saattaa sataman käyttäjien saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä momentissa tarkoitetuista tiedoista.

27 a §

Merenkulkulaitos myöntää aluksesta peräisin olevien jätteiden ja lastijätteiden jättöpakkoa koskevia poikkeuksia aluksille, jotka ovat säännöissä liikenteessä ja aluksesta peräisin oleva jäte toimitetaan ja siihen liittyvät maksut suoritetaan johonkin aluksen reitin varrella olevaan satamaan. Aluksesta peräisin olevan jätteen toimittamisen ja siihen liittyvien maksujen suorittamisen todentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitettut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista. Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännös-

ten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.

30 a §

Alueellinen ympäristökeskus voi tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämishukkaa ja keskeyttämishukkaa koskevaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Lain 26 b §:n 3 momentti tulee voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 41 §:n 3 momentti ja 45 §:n 1 momentti sekä
lisätään lain 65 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

41 §

Lupaharkinnan perusteet

— — — — —
 Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. Sataman ympäristölupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa tai sen nojalla säädetään jätehuoltosuunnitelmasta.

45 §

Jäte- ja jätehuoltomääräykset

— — — — —
 Luvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi sekä tämän lain 42 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamisesta tai muusta vastaavasta järjestelystä. Satamaa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätehuoltosuunnitelmasta. Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.
 — — — — —

65 §

Tietojärjestelmään merkitseminen

— — — — —
 Satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa. Ilmoituksen tulee sisältää jätehuoltosuunnitelma, jota on noudatettava sen jälkeen kun satama on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tietojärjestelmään tehdystä merkinnästä ja ilmoitetusta jätehuoltosuunnitelmasta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.
 — — — — —

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ympäristöluvanvaraisesta ja muusta satamasta tulee ilmoittaa 65 §:n mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2004. Ympäristöluvanvaraisesta satamasta ei tarvitse kuitenkaan ilmoittaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos toimintaan on myönnetty ympäristölupa tämän lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 2003